

L'ÚNICA SEGURETAT, LA FRAGMENTACIÓ

Eleccions basques, inici de campanya

El proper 30 de novembre, al País Basc, quatre partits nacionalistes i el PSOE enfrontaran les seues forces a les eleccions autonòmiques. No hi ha, a hores d'ara, un favorit clar. S'entreveu, ja, un futur fragmentat, cosit a força de pactes.

Fúlvia Nicolàs

Fan que no, amb el cap, i s'arrosen d'espatles. Tot molt sincronitzat. Polítics i periodistes han après a fer el mateix gest, amb més o menys ansietat, quan se'ls demana la previsió sobre els resultats de les eleccions basques del 30 de novembre. Mai no havia estat tan difícil, es planyen, fer un pronòstic electoral. Per si un cas, tots els candidats han eixit «a guanyar». Per si un cas, però, tots s'han posat, també, a parlar de pactes. Pactes grans i petits, eters o conjunturals, engrescadors o si-no-hi-ha-més-rei-me. Tots, per si un cas, postelectorals. La fragmentació política, l'1 de desembre, sembla inevitable.

Quan el *lehendakari* Ardanza, amb to melodramàtic, anuncià el passat 26 de setembre la convocatòria d'eleccions anticipades a Euskadi, ningú no se'n sorprengué massa. D'ençà l'escissió del PNB, setmanes abans, la dissolució del Parlament basc era cantada. Abans, el temps just de confirmar que no hi podria haver cap altre candidat a *lehendakari*, pel PNB, que l'actual Ardanza en funcions, sense gaire ganes de tornar-hi però amb un ferri sentit de la disciplina. I procurant, però, deixar el mínim temps possible, a fi que el nou partit de Garaikoetxea no tingués temps d'organitzar-se. Una vegada sabuda la data de les eleccions —quinze mesos abans del que tocava— els competidors han hagut de situar-se precipitadament a la graella d'eixida.

Poc més d'un milió i mig de bascos hauran d'escollir, entre cinc forces predominants i tres o quatre d'accessòries, els setanta-cinc parlamentaris autonòmics —vint-i-cinc per provin-

Dalt, José María Bandrés. Baix, Txiki Benegas.

cia— que legislaran durant els propers quatre anys. Serà, enguany, la tercera vegada que van a les urnes: pel març, un afer supraestatal, l'OTAN; pel juny, eleccions estatals; pel novembre, autonòmiques. Les municipals, a Euskadi inevitablement acompanyades de l'elecció a Juntas Forals, no queden massa lluny. En un país menys polititzat que Euskadi tant de comici acabaria produint un significatiu augment de l'abstenció. Allí, però, la successió de campanyes electorals no fa més que exaltar l'habitual crispació política, sovintejada d'enfron-

taments, crisis i sublimes decisions, tant a les institucions com al carrer. Aquests són els cinc en discòrdia.

Abans de mirar el futur, una repassada al passat. Durant la darrera legislatura, inaugurada amb el *lehendakari* Garaikoetxea i clausurada amb el *lehendakari* Ardanza, la composició del parlament basc ha estat la següent: Partit Nacionalista Basc, 32 parlamentaris. Partit Socialista d'Euskadi-PSOE, 19. Herri Batasuna, 11 diputats. Coalició Popular, 7 diputats. Euskadiko Ezkerra, 6 dipu-

diputats d'Herri Batasuna, formació que decidí no participar en les institucions autonòmiques, reduí des del principi el nombre de parlamentaris a 64. Casualment, deixà empatats a 32 el partit majoritari, PNB, i tota l'oposició. Una situació de difícil estabilitat política, que el *lehendakari* Ardanza cregué solucionar, al gener de 1985, amb l'anomenat «pacte de legislatura» amb el PSE-PSOE.

Ardanza, el candidat discret

José Antonio Ardanza s'enfrontarà a l'electorat, per primera vegada en qualitat d'aspirant a *lehendakari*, encapçalant les llistes del PNB per Guipúscoa. Tot un trànquil per a aquest home, que s'autodefineix prudent i pragmàtic, amb l'evident virtut de la discreció. Entre d'altres coses,

autonòmiques el PNB, el resultat seria un nombre inferior d'escons. El sistema electoral penalitza la fragmentació de l'oferta, i molt especialment quan aquesta és majoritària.

I sembla molt difícil, per bé que no impossible, un pacte postelectoral amb els homes de Garaikoetxea. Si no s'estimen més la possibilitat de restar en l'oposició, una còmoda oposició, els nacionalistes d'Arzallus podrien repetir l'experiment amb el PSOE.

La campanya del Partit Nacionalista Basc, que rebrà un fort suport —segons l'oposició— d'Euskal Televisia i de la ràdio autonòmica, així com del diari *Deia* i de la revista *Euzkadi*, farà especial incidència en la tasca desenvolupada durant la darrena legislatura del govern Ardanza. Seran també punts claus en la campanya —el pes dialèctic de la qual recaurà, com és previsible, sobre Xabier

l'estat no vol negociar, «i per tant seria inútil», pot tenir-hi molt a veure, com també les actituds ja més decidides —per exemple, amb ocasió del segrest d'Aguinagalde i l'actuació de l'*Ertzantza*— contra els actes de violència de l'organització basca.

E.A.: l'incògnita de futur

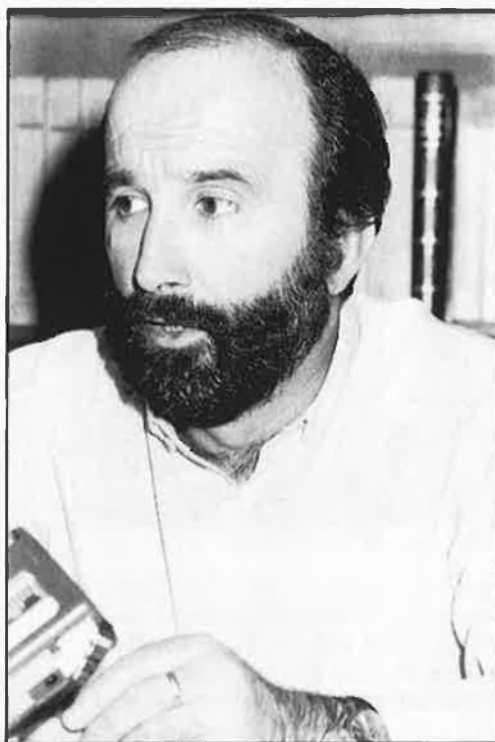
La imatge de Carlos Garaikoetxea, és, sens dubte, la millor basa electoral del nou partit nacionalista, per ell liderat, Eusko Alkartasuna. Aquesta formació, que assegura comptar ja amb prop de deu mil militants, diu haver tingut problemes amb la consecució de crèdits per finançar la campanya, malgrat la publicació en diversos mitjans de comunicació de sondeigs bastants favorables. EA es presenta com «una oferta nacionalista democràtica, no violenta i progressista», en paraules de Carlos Garaikoetxea.

Insistirà, en la seua campanya, en una aspiració modernitzadora d'Euzkadi, amb una estreta vinculació a Navarra i Euskadi Nord, i la voluntat de modificar l'actual Llei de Territoris Històrics, reduint el paper polític i econòmic de les Diputacions Forals, per tal de centralitzar «i fer més eficaç» el poder en les mans de l'executiu autonòmic.

Garaikoetxea, molt preocupat pel tractament informatiu que pot rebre el seu nou partit en Euskal Telebista, insisteix en la reivindicació del dret del poble basc a l'autodeterminació, i proposa un model d'estat confederal. Ausko Alkartasuna, que es proclama «alternativa al PSOE i al nacionalisme conservador», ha blasmat el pacte del PNB i el PSOE, i recorda l'experiència de Carlos Garaikoetxea al front del govern basc, «quan fórem capaços d'aixecar una administració autonòmica des de zero, el noranta per cent de tot el que s'ha fet fins ara. E.A., amb Garaikoetxea, és la gran incògnita del 30 de novembre.

HB: La negociació

Herri Batasuna farà de reclam d'una negociació política entre l'Estat espanyol i ETA la base principal de la seua campanya. Com és obvi, la fins ara tercera força electoral del País Basc no presentarà les seues candidatures amb allò que se sol entendre per campanya electoral convencional. El fet que no presenten un candidat a *lehendakari* —«per estrictes motius de sentit comú», segons el dirigent Inigo Iruin— n'és tota una prova. Els parlamentaris electes d'Herri Batasuna no assistiran tampoc, en la propera le-

A l'esquerra, el president Ardanza. A la dreta, Iñaki Esnaola.

perquè un dels seus més durs rivals serà el seu antecessor en el càrrec, Carlos Garaikoetxea.

El PNB es presenta a les eleccions amb la ferida, encara fresca, de l'escissió. Garaikoetxea s'endugué amb ell, quan se n'anà, un bon nombre de militants, començant per la major part de l'aparell i dels afiliats de Guipúscoa, i un significatiu grup dels d'Àlaba. Fins i tot en el supòsit, difícil d'esbrinar, que PNB i Eusko Alkartasuna aconseguissin ara per separat el mateix nombre de vots, entre tots dos, que obtingué en les últimes

Arzallus— la denúncia dels constants entrebancs posats pel govern de Madrid a les aspiracions d'autogovern d'Euskadi, la por a un govern autonòmic socialista, i l'apel·lació sentimental a la tradició i «autenticitat» nacionalista del partit.

Una campanya, també, sobre la qual pesa una inquietud: per primera vegada, i en un comunicat recent, ETA militar expressava un fortíssim atac contra el PNB, al qual s'acusava de «claudicant». La retirada d'aquest partit de la campanya pro-negociació política estat-ETA, amb l'excusa que

gislatura, a les sessions del Parlament basc. Es manté doncs, contra el que havien suggerit alguns mitjans de comunicació espanyols, la negativa d'HB a participar en unes institucions que, segons Inaki Esnaola, «no representen l'aspiració del poble basc a l'exercici del seu dret a l'autodeterminació». Els dirigents d'HB, que qualifiquen la gestió d'Ardanza, en la darrera legislatura, com «el pas del nores a la més absoluta misèria», en termes de poder polític, mantenen, com a eix programàtic, els cinc punts de l'alternativa KAS, «una alternativa que no té res de revolucionària, ni d'independentista, tal com la plantejarem, sino que suposa una base d'acció dins de l'Estat espanyol, un principi d'acord».

Els dirigents d'Herri Batasuna creuen que fets com l'assassinat de Maria Dolores González Catarain «Yoyes», a mans d'ETA, «no afectaran el nostre electorat, amb un clar posicionament ideològic», i neguen que s'estiga produint al si del moviment un debat sobre la reinserció, tal com afirmen polítics d'altres tendències i diversos mitjans de comunicació.

E.E.: l'hora dels partits

Euskadiko Ezkerra, que presenta candidat a *lehendakari* a l'advocat i eurodiputat Juan Maria Bandrés, veu arribat «el moment de començar a condicionar la política, després d'haver estat, durant tant de temps, un partit sobretot d'opinió», en paraules del seu secretari general, Kepa Aulestia. La modernització del país, amb la reforma de la Llei de Territoris Històrics, la racionalització del sistema educatiu, l'assumpció de les competències encara no transferides i l'establiment d'un pacte social i polític per reduir la crisi econòmica seran els eixos del seu missatge electoral.

Euskadiko Ezkerra, segons Kepa Aulestia, no pactaria amb el PSOE per governar, «per raons polítiques». Dificilment, també, arribaria a un acord amb el PNB, al qual qualifica durament —«ens ha fet perdre molt de temps, ha tingut un efecte de llosa sobre la política basca»— ni amb

Eusko Alkartasuna. Aquestes eleccions, segons el secretari general, «són la primera vegada en què no apareix cap partit amb expectatives d'aconseguir una majoria absoluta ni relativa, cosa que és bona, perquè ningú no podrà, com fins ara, hegemnitzar la política basca, i tots serem com un poc més iguals, amb un pes superior dels partits petits al que han tingut fins ara». Euskadiko Ezkerra, partit al qual alguns pronòstics asseguren un notable increment de

tacats representants del PSOE i del govern espanyol, començant per Felipe González. L'estabilització política d'Euskadi, la recuperació econòmica —amb un fort atac a la gestió nacionalista en aquest aspecte— i la «derrota del terrorisme» seran les propostes que centraran el programa socialista de cara a aquestes eleccions. L'impuls de les mesures policials i de reinserció en la lluita contra ETA i la modificació de la Llei de Territoris Històrics —únicament defensada, en l'actualitat, pel PNB— són alguns altres dels seus punts programàtics.

El PSOE, que possiblement contempla —molt en la intimitat— la repetició d'un cada vegada més difícil pacte de legislatura amb el PNB com a situació ideal, s'enfrontaria, en el cas improbable de governar en solitari, amb una sòlida oposició política, tant al si de les institucions com al carrer.

Els socialistes, íntimament dividits en dos nuclis molt diferenciats, encapçalats per Txiki Benegas, l'un, i Ricardo García Damborenea, l'altre, no són aliens als conflictes interns. La inclinació de Felipe i la cúpula del partit, finalment, cap al sector de Txiki Benegas, els «guipuscoans», més «pactistes» i «suaus» de tracte que els «ugetistes» de García Damborenea —feroçment antibascos, procedents dels àmbits de la marge esquerra del Nervión, els nuclis immigrants de Biscaia—, sembla haver tancat en els darrers mesos allò que podia haver desembocat en greu crisi interna, sindicat inclòs. Nicolás Redondo, secretari general d'UGT, és un dels més fermes amics de García Damborenea, un polític conegut pels seus delirants excessos verbals, d'insòlita ferocitat antinacionalista.

L'efectivitat d'aquest tipus de dialèctica, enfrontadora de les dues comunitats, immigrada i «indígena», pot haver estat considerable en anteriors processos electorals. Una enquesta de 1979 assenyalava que, dels votants del PSE, un 70 per cent eren immigrants. Els sostre socialista, a Euskadi, s'ha situat fins el moment en una xifra al voltant del quart de milió de vots, que sembla difícil que es veja alterada com a conseqüència de l'escissió nacionalista, o de l'activitat violenta d'ETA. Conscient d'això, Txiki Benegas ha repetit des de l'inici de la pre-campanya que està disposat, guanye o no, a dur a terme una política de consens, pactant amb totes les forces democràtiques, «tret d'Herri Batasuna». □

J. A. MIRANDA

Arzallus, el pes dialèctic de la campanya.

vots, es presenta com absolutament contrari a la negociació política amb ETA, i fidel a la via de la reinserció. Nacionalment, EE reivindica un nou «abertzalisme», o patriotisme, «amb més càrrega política i menys càrrega ideològica». Segons Aulestia, «és hora que comencem a fer coses, a actuar en el terreny econòmic, la sanitat, l'educació, etc...»

PSE-PSOE: dins d'Espanya

I el Partit Socialista d'Euskadi-PSOE, finalment. Fins ara, la segona força política d'Euskadi. La divisió del partit nacionalista abans hegemònic pot posar Txiki Benegas, aquesta vegada, al cim de la vida política basca. Amb un lema poc clar —«De acuerdo»— i un pressupost superior als 180 milions de pessetes, la campanya del PSE comptarà, com a plats forts, amb la presència dels més des-